

...A co k tomu říká právo?

Před nedávnem jsem byl na jedné pediatrické konferenci. Mluvil jsem o řešení obtížných etických otázek, prezentoval jsem kazuistiku, diskutoval s posluchači. Nejen tam, ale i na jiných fórech, v seminářích se studenty nebo s lékaři, pokaždé, když začneme analyzovat nějaký eticky a komunikačně složitý případ, opakuje se jedna a ta samá otázka. Zdá se mi, že když my lékaři už nevíme kudy kam, co si vlastně máme o složitě etické situaci myslet, zeptáme se: co na to právo...? A máme pocit, že výrok práva je právě oním zázračným řešením, které nám ukáže, co v konkrétní situaci dělat.

Vidím v tom bezradnou rezignaci na hledání dobrého řešení té konkrétní situace... Čekáme, že nám někdo dobré řešení napoví, a navíc budeme tzv. právně kryti...

Jsem nad tím trochu bezradný. V obtížné situaci hledáme něco zázračného. Z jiných situací v našich životech však víme, že obtížné situace obvykle jednoznačná řešení nemívají. Když prostě vykročíme mimo rámec medicíny jako biologie člověka, jsme bezradní a zaskočení.

Na jednu stranu je to pochopitelné, na druhou stranu, a na to bych chtěl tímto textem upozornit, volání po tom, co říká právo, je poněkud šálivé.

Zprv se domníváme, že právní řešení naší situace je již hotové, že již existuje a my se je musíme jen dovědět. Zadruhé připouštíme, že jsme připraveni stát před soudním tribunálem se vším, co to s sebou nese (vyšetřování, pochyby, nejasnosti, nepředpokládaná fakta, svědectví, ale třeba i manipulace...). Zatřetí máme za to, že soud rozhodne ve prospěch lékaře a že jako těžiště svého rozhodnutí použije právě onen výrok, na kterém my stavíme naše řešení eticky nepřehledné a komunikačně náročné a vypjaté situace.

Obávám se, že tyto předpoklady jsou mírně řečeno nemístně optimistické, protože právní řešení naší situace neexistuje. Existují jen právní řešení některých předchozích, možná podobných situací. U té naší, pokud dospějeme až k právnímu sporu, se bude řešení teprve hledat, samozřejmě s dopředu nejasným výsledkem. Obdivuji všechny kolegy, kteří jsou bez jakýchkoliv stresů a napětí připraveni postavit se před soudní tribunál. Vinou zkušeností zase jiných našich kolegů však víme, jakou psychickou zátěž s sebou přináší táhnoucí se soudní spor. Je spíše neuvědoměním si složitosti právní vědy představa, že s vysokou spolehlivostí odhadneme klíčový argument soudu, který nás v osvobozujícím rozsudku zproští obvinění.

Než se tedy ptát, co na to říká právo, hledejme jiné, méně konfliktní a více přehledné cesty, jak k řešení nepřehledných situací v našich praxích dojít.

Jaromír Matějka

MUDr. ThLic. Jaromír Matějka, Ph.D., Th.D.

Ústav etiky

3. LF UK v Praze

Ruská 87, 100 00 Praha 10

jaromir.matejka@seznam.cz